

szczurów *Actinomyces muris*, a McDiarmid (23) u kreta i u kawki drobnoustroje rodzaju *Actinomyces* ze zmian w płucach.

Listerioza. Chorobę tą stwierdzono u zajęcy w Skandynawii, Francji i Szwajcarii; w Polsce również u zajęcy opisali ją Kita i Tropiło (17). Lillengen stwierdził ją u głuszca, a McDiarmid (23) u kuropatw przebywających w pobliżu stada owiec, u których rozpoznano listeriozę. Eremeev i Stepanenko (11) wyosobnili *Listeria monocytogenes* u soboli.

Różycza. Zakażenie wywołane włoskowcem różycy opisano u myszy polnych, szczurów, zajęcy i dzików (24). O różycy wiewiórek donosi Connel; w Polsce podobny przypadek opisał Kucharski (21).

Również drozdy, bociany, mewy, kuropatwy, dzikie gołębie, łabędzie, perkozy, kormorany i dzikie kaczki mogą ulegać zakażeniu (23, 35).

Leptospiroza. Bardzo duże niebezpieczeństwo dla zdrowia zwierząt i ludzi stanowi nosicielstwo leptospir przez szczury i inne dzikie zwierzęta. Nosicielem *L. icterohaemorrhagiae*

jest głównie szczur *Rattus norvegicus*, u którego nie stwierdza się praktycznie żadnych objawów, a tylko rzadko żółtaczkę (23). Drobnoustroje lokalizuje się przede wszystkim w nerkach i dlatego mocz jest głównym źródłem zakażenia. Leptospirozę stwierdzano również u lisów i łasic; te drapieżniki zakażają się przez zjadanie szczurów (23).

Także inne gatunki leptospir wykazano u różnych wolno żyjących zwierząt. I w tym przypadku głównie gryzonie są nosicielami; w Polsce Parnas i wsp. stwierdzili rezerwuary zakażenia w środowisku małych ssaków wodnych, polnych i domowych. Większość szczepów to *L. grippotyphosa*. Leptospiroza występuje też u jeleni (9, 30); ciekawe jest stwierdzenie zakażenia tych zwierząt w USA przez *L. pomona* wywołującą chorobę o łagodnym przebiegu, lecz powodującą ronicie u ciężarnych zwierząt. Inne gatunki leptospir stwierdzono u jeży, oposów i szopów (23).

Piśmiennictwo obejmujące 38 pozycji — u autora.

Adres autora: dr Stanisław Jara, Olsztyn — Kortowo, Wyższa Szkoła Rolnicza.

HENRYK JANOWSKI, JERZY WALCZAK

Wyniki prób stosowania szczepionki lapinizowanej przeciw pomorowi świń, bez dodatku surowicy swoistej, w tuczarniach przemysłowych

Zakład Badania Chorób Świń Instytutu Weterynarii w Puławach
Kierownik: prof. dr H. JANOWSKI

Walka z pomorem świń w naszym kraju oparta jest na przestrzeganiu zasad sanitarno-weterynaryjnych (5, 6, 7, 22, 26), w których oprócz klasycznych przepisów uwzględniane są także najnowsze wyniki badań nad rozwojem i postaciami zakażeń w chorobach wirusowych (3, 8, 25, 28). Ponadto w niektórych rejonach stosowane są także masowe, zapobiegawcze szczepienia czynne, które uważane są za pomocniczy środek walki z zarazą (1, 24, 26, 27).

Przez wiele lat (1948—1958) do czynnych szczepień przeciwpomorowych używana była wyłącznie szczepionka z krystalicznym fioletem (CVV) (23). Okazała się ona szczególnie skuteczna we wszystkich gospodarstwach, w których szczepione były świny własnego chowu. Znacznie gorsze wyniki uzyskiwano natomiast w tuczarniach tuczu przemysłowego, do których świny zbierane są z dalszych okolic. Szczególne warunki tuczu przemysłowego sprawiły, że świny szczepione CVV nie nabierały odpowiedniej odporności (12, 26). Toteż zaczęto tam stosować szczepionkę lapinizowaną (9, 10).

Dotychczasowe wyniki stosowania tej szczepionki w warunkach naszego kraju były przedmiotem szeregu publikacji (13, 14, 16, 17).

W końcu 1965 r. użyty został do produkcji szczepionki tzw. szczep chiński, który w badaniach własnych (18, 19), potwierdzonych przez badaczy zagranicznych (2, 20, 29), okazał się niechorobotwórczy, a przy tym wywoływał silną odporność. Podobnie jak przy użyciu poprzednich szczepów lapinizowanych (9, 11, 15), tak i przy użyciu szczepu chińskiego szczepienia wykonywane były z dodatkiem 10 ml surowicy przeciwpomorowej, która w tej ilości nie osłabia odporności wywołanej przez wirus (2, 9, 20, 21, 29).

Biorąc pod uwagę stwierdzone właściwości immunobiologiczne szczepu chińskiego oraz wyniki wstępnych prób laboratoryjnych i terenowych, postanowiono zbadać możliwość zastosowania tego szczepu do masowych szczepień świń w tuczu przemysłowym — bez dodatku surowicy przeciwpomorowej. W tym postanowiono zbadać: a) stopień nieszkodliwości tego szczepu dla świń różnego wieku, przebywających w różnych warunkach środowiskowych i w różnych porach roku, b) długość odporności poszczepiennej oraz c) ewentualną przydatność tej metody szczepień do uodparniania świń zdrowych w tuczarniach zapowietrzonych pomorem świń. W niniejszym

doniesieniu przedstawione są wyniki tych badań.

Warunki doświadczeń, materiał i metody

Próby wykonane zostały w latach 1966—1967, w 5 województwach kraju. Początkowo (1966) poddawano szczepieniom małą liczbę zwierząt, która w miarę uzyskiwania zadowalających wyników była stopniowo zwiększana. W poszczególnych chlewniach 50% świń szczepiono metodą badaną, pozostałe zaś 50% — szczepionką z dodatkiem 10 ml surowicy przeciw-pomorowej. Te ostatnie zwierzęta stanowiły kontrolę. W 1967 r. w wielu przypadkach wszystkie świnię w tuczarniach szczepiono badaną metodą.

Szczepione stado poddawano obserwacji klinicznej przez okres 3 tyg., w czasie którego odnotowywano kliniczne odczyny poszczepienne, zachorowania oraz padnięcia.

Szczepienia wykonywane były we wszystkich porach roku — zgodnie z rytmem wstawiań świń do tuczarni.

Szczepieniu poddawano świnię najczęściej o ciężarze 18—30 kg, 1—4 dnia po wprowadzeniu ich do

zone świnię poddane były obserwacji klinicznej z codziennym mierzaniem wewn. ciepłoty ciała.

W celu stwierdzenia przydatności badanej metody do uodparniania świń zdrowych, przebywających w tuczarniach zapowietrzonych pomorem, poddano szczepieniu pewną liczbę tych świń o różnym ciężarze ciała i możliwie najwcześniej po urzędowym stwierdzeniu pomoru świń. Pozostałe świnię szczepione były szczepionką z dodatkiem 10—30 ml surowicy p/pomorowej. Badane stado podlegało kontumacji, zwierzęta chore i podejrzane o chorobę poddawano ubojowi z konieczności — z zastosowaniem odpowiednich środków san.-wet., świnię zaś szczepione poddawane były obserwacji klinicznej, w czasie której m. in. odnotowano liczbę nowych zachorowań na pomór. Pozostałe przy życiu świnię podlegały ograniczeniom epizootologicznym, a mięso po ich uboju przeznaczano do przetwórstwa. Ogółem prób takich wykonano 8, z czego w 1966 r. — 7, w 1967 r. zaś — 1.

Wyniki

Wyniki uzyskane w badaniu stopnia nieszkodliwości doświadczalnej metody w 1966 r. zebrane są w tab. 1.

Tab. 1. Odczyny i straty poszczepienne u świń szczepionych szczepionką lapinizowaną bez dodatku surowicy przeciw-pomorowej w 1966 r.

Województwo	Tuczarnia	Liczba świń w grupie		Kliniczne odczyny poszczepienne	% strat w grupie		Uwagi
		bad.	kontr.		bad.	kontr.	
Kieleckie	W. K.	514	480	—	0,7	1,9	
		350	360		2,3	1,9	
Bydgoskie	S.	280	430	—	0,0	1,1	
		382			0,7		
Warszawskie	Ż.	514	620	—	2,2	2,0	
Lubelskie	10 chlewni kilku tuczarni	2441	ok. 3000	—	brak różnic		w 4 chl. straty < 1% w 3 chl. straty < 2% w 2 chl. straty < 3% w 1 chl. straty ≥ 4%
Katowickie	liczne	22000	ok. 23000	—	brak różnic		

chlewni. Szczepionkę wstrzykiwano domięśniowo, w ilości takiej samej, jak w przypadku szczepień z dodatkiem surowicy przeciw-pomorowej.

We wszystkich przypadkach użyto szczepionki lapinizowanej różnych serii, produkowanej przez Puławskie Zakłady „Biowet”. Szczepienia wykonywali terenowi lekarze wet. opiekujący się poszczególnymi tuczarniami.

Ogółem badaną metodą zaszczepiono w 1966 r. 24 481, w 1967 zaś roku — 116 604 świnię.

W celu stwierdzenia czasu powstawania i okresu trwania odporności poszczepiennej wykonano 3 próby, z których 1 dotyczyła czasu powstawania, 2 zaś — długości odporności.

W celu zbadania czasu powstawania odporności poszczepiennej, zaszczepiono 9 świń o ciężarze ciała po około 30 kg szczepionką lapinizowaną serii 010366, po czym 5, 7 i 9 dnia po szczepieniu zakażono po 3 świnię zjadliwym szczepem VAL 127/53 wirusa pomoru świń, który wstrzykiwano w ilości 1 ml podskórnie. Zakażone świnię wraz z kontrolnymi były badane klinicznie każdego dnia.

W celu zbadania długości odporności przywieziono z tuczarni W. po 2 oraz po 4 mies. po szczepieniu 2 grupy świń liczące po 10 zwierząt wybranych losowo, które poddano silnemu zakażeniu zjadliwym wirusem pomoru świń *per os* oraz przez podskórne wstrzyknięcie 1 ml krwi pomorowej. Zaka-

zowane świnię poddane były obserwacji klinicznej z codziennym mierzaniem wewn. ciepłoty ciała.

Tab. 2. Odczyny i straty poszczepienne u świń szczepionych szczepionką lapinizowaną bez dodatku surowicy przeciw-pomorowej w 1967 r.

Województwo	Liczba świń zaszczepionych badaną metodą : liczba chlewni	Kliniczne odczyny poszczepienne	% strat
Warszawskie	31800 : 63	—	0,9—3,0
Białostockie	19457 : 39	—	1,19—2,0
Katowickie	41500 : 83	—	0,7—3,0
Lubelskie	23647 : 46	—	0,3—1,8
R a z e m	116604 : 231		

W badaniach nad czasem powstawania odporności wykazano, że pełna odporność na parenteralne zakażenie szczepionych świń 1 ml krwi zawierającej b. zjadliwy wirus pomorowy — występowała już 5 dnia po szczepieniu.

Stwierdzono również, że odporność poszczepienna była silna i trwała co najmniej 4 mies.

Wyniki stosowania szczepionki lapinizowanej u świń klinicznie zdrowych, przebywających w tuczarniach zapowietrzonych pomorem świń, przedstawione są w tab. 3.

Tab. 3. Wyniki szczepień szczepionką lapinizowaną, świń klinicznie zdrowych w ogniskach czynnego pomoru świń

Tuczarnia	Szczepienie wykonane		Wynik
	z surowicą	bez surowicy	
K	—	+	częściowo dodatni
Sz.	—	+	negatywny
W	+	—	dodatni
Cz.	—	+	częściowo dodatni
Ch.	—	+	jak wyżej
B	+	—	jak wyżej
R	—	+	dodatni
U	—	+	częściowo dodatni

Legenda:

wynik częściowo dodatni: oznacza zdjęcie do uboju świń po szczepieniu w chlewni zapowietrzonej, zabezpieczenie zaś świń w chlewniach zagrożonych;

wynik negatywny: oznacza zdjęcie do uboju całej obsady tuczarni, mimo wykonanych szczepień;

wynik dodatni: oznacza zahamowanie zarazy w chlewni zapowietrzonej oraz zabezpieczenie chlewni zagrożonych.

Omówienie

Z badań dotyczących stopnia nieszkodliwości szczepu chińskiego wynika, że nie jest on chorobotwórczy dla świń w warunkach tuczu przemysłowego. Stwierdzenie to zasługuje na tym większe podkreślenie, że szczepienia doświadczone wykonywano w ciągu 2 lat, w różnych porach roku i na ponad 143 000 zwierząt. Ogólnie wiadomo, że wstawiana do tuczarni trzoda chlewna jest pod względem kondycyjnym i zdrowotnym niejednorodna i że w poszczególnych tuczarniach trafia na odmienne żywienie, odmienne zabiegi pielęgnacyjne oraz warunki mikroklimatyczne. Jeśli więc badany szczep nie spowodował widocznych odczynów poszczepiennych mimo wykazania badań na tak różnym materiale i w tak różnych warunkach środowiskowych, to wolno stwierdzić, że jest on niechorobotwórczy dla świń używanych w tuczu przemysłowym.

Z chorobotwórczością szczepu związaną jest również procent strat w postaci selekcji i upadków, stwierdzanych w okresie 3 tyg. po szczepieniu. Straty te były w poszczególnych chlewniach ilościowo różne i wahały się od 0% do ponad 4%. Nie stwierdzono związku przyczynowego między badaną metodą, a liczbą tych strat. Odwrotnie — straty w chlewniach szczepionych bez dodatku surowicy były niekiedy mniejsze niż w grupie kontrolnej. Z doświadczeń zebranych w tuczu przemysłowym wynika, że omawiane straty występują często także w pogłowie nieszczepionym i czasem wynoszą do około 5%. Liczba ich zależy od jakości wstawionego pogłowia,

pory roku, warunków środowiskowych i zdolności adaptacyjnych poszczególnych osobników.

Biorąc pod uwagę stwierdzony brak odczynów poszczepiennych oraz swoistych strat w postaci selekcji i upadków w okresie 3 tyg. po szczepieniu, wolno stwierdzić, że badana metoda nadaje się do użytku w warunkach tuczu przemysłowego.

Uzyskane wyniki podważają pogląd niektórych autorów (4), według których szczepy lapinizowane pomoru świń mogą być używane do szczepień tylko z dodatkiem surowicy swoistej.

Za wprowadzeniem do praktyki badanej metody szczepień przemawiają również wyniki uzyskane nad właściwościami uodporniającymi szczepu. Stwierdzono, że już 5 dnia po szczepieniu świni były niewrażliwe na zakażenie parenteralne zjadliwym wirusem pomorowym, a wytworzona odporność trwała co najmniej 4 mies. Z wcześniejszych prac własnych oraz innych autorów (2, 9, 18, 21, 29) wiadomo jednak, że odporność po takich szczepieniach trwa ponad rok.

Odrębnym zagadnieniem jest przydatność metody do uodporniania świń zdrowych w czynnych ogniskach pomorowych. Metoda ta z punktu widzenia klasycznych zasad epizootologicznych nie jest właściwa. Najodpowiedniejszą bowiem metodą zwalczania zarazy jest możliwie wczesna i szybka likwidacja całego ogniska, tj. wszystkich świń chorych, podejrzanych o chorobę oraz o zakażenie. Stosowanie tej metody w tuczu przemysłowym natrafia jednak na trudności gospodarcze. Ponadto w dużych tuczarniach, złożonych z kilku lub kilkunastu oddalonych od siebie pojedynczych chlewni, pojęcie ogniska pomorowego może być często odnoszone tylko do jednej lub dwóch chlewni zapowietrzonych, podczas gdy pozostałe, wolne od zarazy chlewnie mogą być uważane umownie za odrębne środowiska. Fakt ten daje zatem możliwość odmiennego nieco stosowania zasad epizootologicznych w praktyce tuczu przemysłowego. Na tym oparte były będące w mowie próby w tuczarniach zapowietrzonych. Przy omawianiu wyników uzyskanych w tej części badań (tab. 3) należy odróżnić zagadnienie wyników szczepień w chlewniach już zapowietrzonych oraz w chlewniach wolnych od zarazy ale znajdujących się na terenie zapowietrzonej tuczarni. Z tab. 3 wynika, że w 2 przypadkach na 8 badanych — uzyskano dzięki szczepieniom przerwanie szerzenia się zarazy, przy czym straty nie przekraczały 15% obsady zapowietrzonej chlewni. W pozostałych 6 przypadkach wynik był negatywny, tzn. pomór szerzył się dalej mimo wykonania szczepień.

Wydaje się, że na dodatni wynik w 2 przypadkach nie miał dużego wpływu dobór me-

tody szczepień (z dodatkiem surowicy wzgl. bez niej), lecz głównie czas jaki upłynął od faktycznego wybuchu zarazy do jej urzędowego stwierdzenia i do wykonania szczepień. W przypadku użycia szczepionki lapinizowanej bez dodatku surowicy na uratowanie mają szansę tylko te zwierzęta, które nie są zakażone w momencie szczepienia oraz nie zetkną się z wirusem zjadliwym przez okres co najmniej 5 dni po szczepieniu, tj. przez okres narastania odporności. Wcześniejsze zakażenie zwierząt szczepionych powoduje przedłużenie się — na skutek częściowej odporności — okresu wylegania choroby i zachorowanie zwierząt na pomór po 10—15—20 dniach po szczepieniu. Fakty te nie stanowią przypadków przełamania odporności i nie są wynikiem słabego działania szczepionki, lecz są skutkiem wzajemnego oddziaływania na siebie dwóch wirusów, z których zwycięża bardziej zjadliwy. Taki przebieg pomoru stwierdzono w tuczarniach K., Cz., B. i U.

Dobre wyniki szczepień uzyskano natomiast w chlewniach zagrożonych, ale wolnych jeszcze od zarazy. W 7 przypadkach zdołano zabezpieczyć całe pogłowie tych chlewni i przerwać dalsze szerzenie się zarazy w zapowietrzonych tuczarniach. W przypadkach tych oprócz szczepień przestrzegano również środków sanitarno-wet., w celu ochrony tych chlewni przed wczesnym zawleczeniem wirusa. W przypadku tuczarni Sz. miała miejsce likwidacja całego pogłowia tuczarni. Przyczyną były sporadyczne przypadki zachorowań niektórych świń szczepionych na pomór oraz stwierdzenie wybroczyn w narządach (głównie w nerkach) u pewnej liczby świń klinicznie zdrowych, a poddanych ubojowi z powodu osiągnięcia odpowiedniego ciężaru ciała.

Pojedyncze zachorowania na pomór w tuczarni Sz. mogły być wynikiem bądź interferencji między wirusem zjadliwym i szczepionkowym, bądź też — braku odporności, związanego z błędami w technice szczepień lub właściwościami zwierząt. Według Dunne'a — nawet przy najstaranniej wykonanych szczepieniach szczepionką lapinizowaną — liczba zwierząt nie nabierających odporności może wynosić do 10%. Cechą charakterystyczną takich przypadków pomoru jest, że zachorowania są rozrzucone nieregularnie po całej chlewni — jak przy pasterelozie lub różycy świń — a nie ograniczają się do pojedynczych boksów i nie szerzą się „falami”.

Reasumując tę część badań, wolno stwierdzić, że stosowanie tej metody w warunkach tuczu przemysłowego ma uzasadnienie gospodarcze. Jednak próby ratowania pogłowia w chlewniach zakażonych budzą pewne zastrzeżenia merytoryczne — mimo, że pogłowie takie podlega restrykcjom sanitarno-wet. przy późniejszym, normalnym uboju.

Wnioski

1. Szczep chiński lapinizowanego wirusa pomoru świń — zastosowany eksperymentalnie jako szczepionka bez dodatku surowicy u około 143 000 świń w warunkach tuczu przemysłowego — nie powodował klinicznych odczynów poszczepiennych, liczba zaś strat nieswoistych w postaci selekcji i upadków świń w okresie 3 tyg. po szczepieniu wynosiła 0—3%. Analogiczne straty występowały także u świń nieszczepionych.

2. Badany szczep wywoływał silną odporność na zakażenie parenteralne zjadliwym wirusem pomorowym — już 5 dnia po szczepieniu.

3. Stosując eksperymentalnie badany szczep u świń klinicznie zdrowych w tuczarniach zapowietrzonych pomorem, w 2 przypadkach na 8 badanych zahamowano szerzenie się pomoru w chlewniach zapowietrzonych (straty końcowe 15%), w 7 zaś przypadkach — w chlewniach wolnych od zarazy, ale znajdujących się w obrębie tuczarni zapowietrzonych (0% strat). Wyniki gospodarcze metody zależały od czasu jaki upływał między wystąpieniem zarazy, jej urzędowym stwierdzeniem oraz zastosowaniem szczepień.

Piśmiennictwo

1. Bacharewicz A.: *Medycyna Wet.*, 2, 555, 1953.
2. Bogнар K., Meszaros J.: *Acta Vet. Hung.*, 4, 429, 1963.
3. Carlbrey E. A., Stewart W. C., Young S. H., Richardson G. C.: *Am. J. Vetmed. Ass.*, 149, 1, 23, 1966.
4. Dunne H. W.: *Cornell Vet.*, 56, 2, 1966.
5. Jakucewicz S.: *Medycyna Wet.*, 12, 555, 1953.
6. Jakucewicz S., Ledowski J.: *Medycyna Wet.*, 3, 151, 1956.
7. Janiszewski J.: *Medycyna Wet.*, 1, 19, 1947.
8. Janowski H.: *Życie Wet.*, 38, 5, 1963.
9. Janowski H., Stryszak A., Mierzejewska M.: *Medycyna Wet.*, 3, 129, 1958.
10. Janowski H., Stryszak A., Mierzejewska M.: *Roczn. Nauk Roln.*, t. 68-E-4, 1, 1958.
11. Janowski H., Mierzejewska M., Zuliński T.: XVI Congreso Mundial de Vet., Madrid, 11a, 26, 461, 1959.
12. Janowski H., Majdan S., Mierzejewska M.: *Medycyna Wet.*, 2, 71, 1959.
13. Janowski H., Truszczyński M., Walczak J.: *Medycyna Wet.*, 10, 618, 1959.
14. Janowski H.: *Bull. Off. Inter. Ep.*, 29, 1, 1961.
15. Janowski H., Mierzejewska M.: *Biul. II Zjazdu PTNW*, Wrocław, 1962.
16. Janowski H., Walczak J., Majdan S.: *Biul. II Zjazdu PTNW*, Wrocław, 1962.
17. Janowski H., Walczak J.: *Biul. II Zjazdu PTNW*, Wrocław, 1962.
18. Janowski H., Mierzejewska M., Wasiński K.: *Bull. of Vet. Inst. Pulawy*, 8, 1, 54, 1964.
19. Janowski H., Zadura J., Wasiński K.: *Bull. of Vet. Inst. Pulawy*, 8, 2, 93, 1964.
20. Jeřábek J., Piwnik L.: *Veterinari Med.*, 12, 1, 9, 1967.
21. Kodrnja E.: *Arch. f. Exp. Vetmed.*, 20, 1, 111, 1966.
22. Krauss S.: *Medycyna Wet.*, 2, 50, 1952.
23. Majdan S.: *Medycyna Wet.*, 6, 313, 1954.
24. Majdan S.: *Medycyna Wet.*, 3, 173, 1951.
25. Mayr A.: *Mhefte Tierhik.*, 4, 102, 1961.
26. Samól S.: *Medycyna Wet.*, 3, 140, 1959.
27. Samól S.: *Medycyna Wet.*, 8, 449, 1961.
28. Samól S.: *Medycyna Wet.*, 1, 5, 1964.
29. Zuffa A., Cernek J., Wagner E., Demeter E.: *Veterinari Med.*, 12, 1, 1967.

Adres autora: prof. dr Henryk Janowski, Puławy, Instytut Weterynarii.

Яновски Г., Вальчак Е. — Опыты применения в откормочных хозяйствах лапинизированной вакцины против чумы свиней без противочумной сыворотки.

Вакцину из китайского штамма лапинизированного вируса чумы свиней, применяли в течение 2-х лет без противочумной сыворотки у около 143.000 свиней в откормочных хозяйствах в разных условиях внешней среды. Установили отсутствие клинических послепрививочных реакций а также специфических потерь в результате вынужденной селекции и падежа животных в течение 3-х недель после вакцинации. Неспецифические потери составляли 0—3% и не были обусловлены вакцинацией, так как аналогические убытки наблюдали у свиней невакцинированных или у вакцинированных с прибавкой сыворотки. Вакцинный штамм вызывал сильный иммунитет по отношению к парентеральной инфекции вирулентным вирусом уже 5 дня после вакцинации. Иммунитет держался не менее 4-х месяцев.

Опыты с экспериментальными применением этого штамма без прибавки сыворотки в 8 неблагополучных по чуме свиней откормочных хозяйствах дали следующие результаты: в 2-х из 8 хозяйств ликвидировали инфекцию при 15% остаточных потерь. В 6 свинарниках, благополучных во время вакцинации, но расположенных на территории зараженных хозяйств, поголовье осталось здоровым, а в 2 было ликвидировано по поводу спорадических случаев чумы.

Janowski H., Walczak J. — The results of applying the „chinese” strain of the lapinized swine fever virus without the specific serum for vaccination of pigs in industrial fattening houses.

The „chinese” strain of lapinized Swine fever virus, when applied experimentally for 2 years as a vaccine without the specific serum in approximately 143 000 pigs kept in industrial fattening houses in various environmental conditions show neither any clinical post-vaccinal reactions nor any specific losses within 3 weeks after vaccination. Non-specific losses which amounted from 0 to 3 per cent, resulted from the quality of pigs put into the particular fattening houses, their environmental conditions and from the adaptation ability of pigs. Losses on the same level are always stated also in pigs vaccinated with the vaccine with serum or in pigs not vaccinated at all.

The investigated strain caused strong immunity which had already been stated by parenteral challenge of pigs with highly virulent specific virus on 5th day after vaccination. The immunity lasted for at least 4 months. The attempts to use this strain without serum for experimental vaccination of clinically healthy pigs in contaminated fattening houses gave the following results: In two out of eight contaminated houses the spreading of the disease was stopped after 15 per cent of final losses, in the houses free from the disease during the vaccination time however, all pigs remained healthy in 6 cases, whereas in 2 cases all pigs were slaughtered because of the sporadic cases of the disease noticed in all houses.

JULIAN KRZESZOWSKI

Sroda Wilkp.

Obserwacje nad przebiegiem choroby Aujeszkyego u prosiąt ssących w PGR Gułtowy

Doniesienia szeregu autorów (1, 2, 3, 4) o występowaniu choroby Aujeszkyego w różnych województwach, skłaniają mnie do zakomunikowania o wystąpieniu tej choroby w jednym z PGR powiatu średzkiego. Choroba miała charakter enzootii. Pierwsze zachorowania w PGR wystąpiły u 12 prosiąt w dniu 26 października 1964 r.

Prosięta w wieku 15 dni, o bardzo dobrej kondycji wykazywały zaburzenia ze strony układu nerwowego w postaci podniecenia, drżenia mięśni szkieletowych, nastroszenia włosa, pienistego ślinotoku, zamroczenia, wchodzenia na przeszkody, zaniku głosu, (brak kwiku przy chwytaniu) porażenia początkowo tylnych, a następnie również przednich partii ciała. Podwyższenia temperatury wewnętrznej początkowo nie udało się uchwycić. Prosięta padały w ciągu 24 do 48 godzin. Wobec wystąpienia u niektórych sztuk biegunki, podejrzewano zatrucie alimentarne. U sztuk padłych stwierdzono septycznie rozpulchnienie i przekrwienie błony śluzowej przewodu pokarmowego. Badanie bakteriologiczne wycinków narządów wewnętrznych czterech prosiąt padłych, przeprowadzone przez ZHW w Poznaniu (Nr bad. 6470—73/64) nie wykazało drobnoustrojów specyficznie chorobotwórczych.

Obok zachorowań prosiąt, które padły na drugi dzień po zauważeniu objawów chorobowych, mimo stosowanego leczenia antybiotykami, stwierdzono w tym samym gospodarstwie nagłe padnięcia trzech warchlaków w wieku 3 miesięcy.

U padłych warchlaków stwierdzono septycznie *gastroenteritis haemorrhagica*, a bakteriologicznie — badaniem przeprowadzonym przez ZHW w Poznaniu

(wynik z dnia 4.XI.1964 r., Nr 6467—69/64) pałeczki posocznicy krwotocznej *Pasteurella multocida*.

W warchlakarni, poza wymienionymi trzema, nie stwierdzono dalszych padnięć, ani zachorowań. Zachorowania prosiąt przy maciorach występowały w dalszym ciągu i mimo stosowania doustnego i parenteralnego antybiotyków oraz sulfonamidów choroby nie udało się zahamować. Stąd wnioskowano, że między padnięciem trzech warchlaków, a zachorowaniami prosiąt i ich padaniem nie ma związku przyczynowego.

Wnikliwe badanie prosiąt, a w szczególności termometrowanie sztuk z niewyraźnymi jeszcze objawami chorobowymi (osowiałość, nastroszony włos) wykazały u szeregu prosiąt temperatury od 40,5 do 41,6°C. Nasunęło to podejrzenie infekcji wirusowej, wywołanej przez wirus Aujeszky. Momentem, który zwrócił szczególną uwagę i w pewnym stopniu uzasadniał słuszność podejrzenia o ch. A. była utrzymująca się w chlewniach macior plaga szczurów.

Ogółem od chwili wystąpienia zarazy to jest od 26.X. do 5.XII.1964 r. zaatakowanych zostało 8 młotów od 8 macior, które przebywały w dwóch oddalonych od siebie o 100 m chlewniach. Ostateczne rozpoznanie choroby ustalono na podstawie dodatkowego wyniku próby biologicznej wykonanej w ZHW Poznań (Nr bad. 6601—03/64, z dnia 9.XI.64 r.). Do próby użyto świnek morskich, które zakażono materiałem pochodzącym od 3 prosiąt dobitych w zaawansowanym stanie choroby.

Celem zlokalizowania i zlikwidowania zarazy zarządzono izolację obu chlewni zakażonych, przeprowadzono deratyzację całego gospodarstwa, podniesiono ogólny stan higieny w chlewniach oraz przeprowadzono dezynfekcję 2% roztworem sody żrącej wszystkich pomieszczeń dla świń.